

3R ESO · TDE · UNITAT 4

El que és de tots

Sector públic, Seguretat Social, impostos, frau i redistribució

4

PER A COMENÇAR

En aquesta unitat aprendràs a...

Explicar què és el sector públic i quines funcions complix l'Estat del benestar.

Distingir els serveis públics i dir quina administració dona cada un.

Descriure per a què servix la Seguretat Social i com es finança.

Diferenciar els impostos més importants i calcular el que paga cada persona amb un impost proporcional i amb un de progressiu.

Explicar a qui perjudica el frau fiscal i com es redistribuïx la renda.

SITUACIÓ DE PARTIDA · CAS FICTICI

Una situació de partida

És febrer en **3r B** de l'IES Ribera Norte. Inés Varela vol que el servei per al barri tinga un pressupost realista, i per això demana al grup que esbrine què fan ja les administracions i quant costa el que volen fer ells. Lucía proposa començar pels cartells i les fotocòpies. Hugo recorda que son pare diu que «els impostos se'ls emporten tots», i Salma li pregunta qui ha decidit això i amb quines dades. Dani no sap qui finança l'autobús que utilitza per a anar a l'institut. Joel i Irene tenen entre mans una caixa amb 120 € que l'associació de famílies els ha entregat per a administrar, i Andrés Mora, professor del centre, els fa una pregunta que canvia la conversa: de qui són eixos diners? Quan acabes la unitat sabràs d'on ix el diner públic, on va i per què importa qui el paga.

❓ **Pensa en el que has usat hui des que t'has alçat: carrer, llum, autobús, institut... Quines d'eixes coses creus que paguen les famílies de manera directa i quines paguem entre tots?**

❓ **Quan compres un refresc, pagues algun impost? Com podries saber-ho i on ho veus en el justificant de compra?**

❓ **Si una persona guanya 1.000 € al mes i una altra 4.000 €, et pareix just que paguen el mateix tant per cent d'impostos? I la mateixa quantitat en euros? Explica la teua resposta.**

MAPA DE LA UNITAT

El que anem a vore

- **4.1** El sector públic i l'Estat del benestar
- **4.2** Serveis públics i qui els dona
- **4.3** La Seguretat Social
- **4.4** Els impostos: per què i quins
- **4.5** Frau fiscal i redistribució

Quatre funcions de l'Estat

Prestar

Col·legis, hospitals, carreteres, justícia.

Redistribuir

Beques, pensions i ajudes amb impostos i cotitzacions.

Regular

Normes de seguretat i protecció.

Estabilitzar

Evitar que l'economia s'enfonse.

CLAU

L'Estat del benestar es basa en l'**equitat** i la **solidaritat**.

4.1 · DADA

El pressupost de la Generalitat 2026

Repartiment del pressupost de 33.305 milions d'euros.

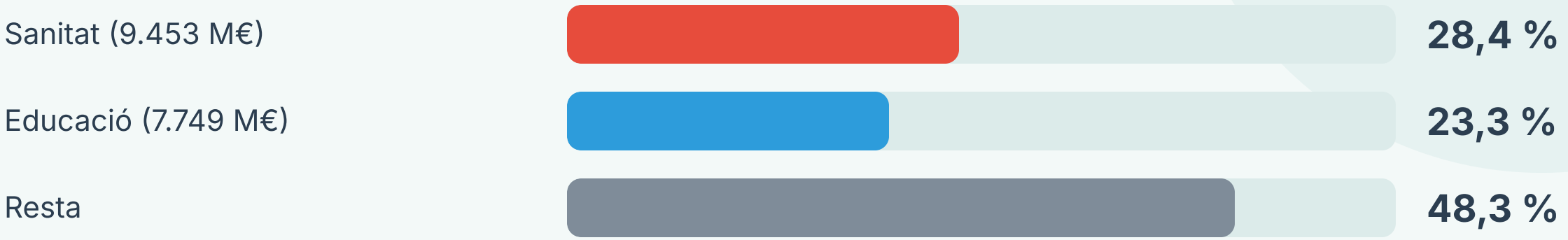

Font: Llei 4/2026 de pressupostos de la Generalitat (art. 2).

CLAU

Sanitat i educació sumen el **51,7 %**. Eixe repartiment és una decisió política que es revisa cada any.

Un dia de serveis públics

MOMENT	SERVEI	QUI EL DÓNA
Viatja en autobús	Transport urbà	Ajuntament o concessionària
Entra en classe	Institut públic	Generalitat
Va al centre de salut	Sanitat	Generalitat
Torna de nit	Enllumenat	Ajuntament

CLAU

Un institut de 600 alumnes que costa 3.600.000 € a l'any suposa **6.000 €** per alumne.

D'on ix els diners de la Seguretat Social?

1

Cotitzen

L'empresa i la persona treballadora.

→

2

Es reparteix

El d'hui paga les pensions d'hui.

→

3

Es protegix

Pensions, baixes, naixement i desocupació.

CLAU

No és un compte personal d'estalvi: és un compromís entre generacions.

Tres tipus de tributs

Impostos

Es paguen sense rebre res concret a canvi: IVA, IRPF, IBI.

Taxes

Per usar un servei concret, com les fem.

Contribucions especials

Per un benefici particular d'una obra pública.

CLAU

Capacitat econòmica, igualtat i progressivitat: els tres principis de l'art. 31.1 de la Constitució.

Tipus únic enfront d'escala progressiva

PERSONA	INGRESSOS	TIPUS ÚNIC 10 %	ESCALA 5/10/20 %	TIPUS MITJÀ
Ana	1.000 €	100 €	50 €	5 %
Biel	2.000 €	200 €	150 €	7,5 %
Clara	4.000 €	400 €	550 €	13,75 %

CLAU

Escala didàctica, no la de l'IRPF real. En total es recapten 750 € i no 700 €.

Amb factura o sense factura

Amb factura

- 50 € + 10,50 € d'IVA
- Total: 60,50 €
- Contribuïxes al que és de tots

VS

Sense factura

- Pagues 50 €
- «Estalvies» 10,50 €
- Paguen els altres: o es retalla un servei o paguen més els qui complixen

CLAU

Si 1.000 persones deixen de pagar 300 € cada una, es deixen d'ingressar **300.000 €**.

🙋 PREGUNTA PARA LA CLASE

Una motxilla costa 50 € sense IVA i el tipus és del 21 %. Quin és el preu final?

A 60,50 €

B 71 €

C 50,21 €

✔️ IVA: 50 × 0,21 = 10,50 €. Preu final: 50 + 10,50 = 60,50 €.

REPÀS

Idees clau

- **El sector públic.** Administracions i empreses públiques, béns públics i serveis bàsics, quatre funcions: prestar, redistribuir, regular, estabilitzar, estat del benestar: equitat i solidaritat.
- **Serveis públics.** Educació, sanitat i serveis socials, administració estatal, autonòmica i local (diputacions i ajuntaments), diners de tots, cost per persona.
- **La Seguretat Social.** Pensions, baixa, naixement i desocupació, cotitzacions: sistema de repartiment.
- **Els impostos.** Impostos, taxes i contribucions, capacitat econòmica, igualtat i progressivitat, iva, irpf, ibi i tributs cedits.
- **Frau i redistribució.** Frau: el paguen els altres, demanar la factura, impostos progressius, prestacions i ajudes.

PER A ACABAR

Per a pensar

1 Fes una taula amb quatre serveis públics que uses en un dia: quina administració els dóna i per a què servixen?

2 La pròxima vegada que compres alguna cosa, mira el tícket: apareix l'IVA? Qui el paga?

3 Quin servei públic toca la necessitat que triàreu per al vostre servei i quant estimes que costaria el vostre?

Ara et toca a tu!

Repassa, practica i comprova el que has aprés.

📝 **Resum**

✅ **Test**

👆 **Interactius**

Llibre, presentacions, resums i tests gratuïts a **josesande.com**